

1. TEMEL KAVRAMLAR VE TANIMLAR

Bölgesel Sorun: Yalnızca belirli bir coğrafi alanı, komşu ülkeleri veya bir kıtanın sınırlı bir bölümünü etkileyen anlaşmazlık ve krizlerdir (Örn: Sınır anlaşmazlıkları, bölgesel savaşlar).

Küresel Sorun: Sınırları aşan, etki alanı tüm dünyayı kapsayan ve çözümü için uluslararası iş birliği gerektiren sorunlardır (Örn: Küresel iklim krizi, salgın hastalıklar, göç hareketleri).

Kültürel İş Birliği: Ülkelerin ortak tarihî, dilsel veya sanatsal bağlar etrafında bir araya gelerek toplumlar arası anlayış, dayanışma ve barışı güçlendirmesidir (Örn: TİKA ve YTB faaliyetleri).

Jeopolitik Konum: Bir ülkenin sahip olduğu coğrafi konumun; siyasi, ekonomik, askerî ve stratejik açılarından sağladığı önem ve avantajlardır. Türkiye; Asya, Avrupa ve Afrika'nın kesişim noktasında yer alması nedeniyle kriz bölgelerine yakın stratejik bir konuma sahiptir.

Dış Politika: Bir devletin diğer devletlerle ve uluslararası kuruluşlarla olan ilişkilerini düzenlemek amacıyla belirlediği ilke, hedef ve yöntemlerin bütünüdür. Türkiye'nin dış politikası 'Yurtta sulh, cihanda sulh' ilkesine dayanır.

Barış: İnsanların ve toplumların karşılıklı saygı, güven, adalet ve anlayış içinde, çatışmadan bir arada yaşayabilmesidir.

Göç: İnsanların güvenli bir ortamda yaşamak veya daha iyi ekonomik koşullara sahip olmak amacıyla bulundukları yerden başka bir yere taşınmasıdır.

Mülteci / Sığınmacı: Savaş, baskı, şiddet veya zulüm nedeniyle kendi ülkesini terk etmek zorunda kalan ve başka bir ülkeye sığınan kişilerdir.

İnsani Yardım: Doğal afetler, savaşlar veya yoksulluk gibi kriz durumlarında mağdur olan insanların temel yaşam ihtiyaçlarını (gıda, barınma, sağlık, eğitim) karşılamak amacıyla yapılan destektir.

2. TÜRKİYE'NİN DİŞ POLİTİKA ANLAYIŞI VE BARIŞA KATKISI

Türkiye, hem bulunduğu coğrafyanın hem de dünyanın daha güvenli ve huzurlu hâle gelebilmesi için girişimci ve insani bir dış politika anlayışıyla hareket etmektedir. Bu anlayış; mazlumlara yardım etmeyi, sorunlara çözüm

üretmeyi ve çatışmaların sona erdirilmesi için ara buluculuk yapmayı esas alır.

Türkiye, coğrafi konumunun getirdiği sorumlulukla bölgesel ve küresel sorunların çözümünde Girişimci ve İnsani Dış Politika anlayışıyla hareket eder:

Girişimci Politika: Çatışma ve krizlerde masaya oturup çözüm üreten, ara buluculuk yapan aktif diplomasi (Örn: Rusya-Ukrayna Savaşı'nda Tahlil Koridoru Anlaşması).

İnsani Politika: Mazlumlara yardım etmeyi, milliyet veya inanç ayrımı gözetmeksizin ihtiyaç sahiplerine ulaşmayı esas alan yaklaşımdır.

Uluslararası Hukuk ve Barış: Türkiye, sorunların silah ve savaş yerine uluslararası hukuk kurallarına uygun şekilde ve diyalog yoluyla çözülmesini savunur.

Küresel ve Bölgesel Sorunlar

Savaşlar, insanların can ve mal güvenliğini tehdit eden, toplumların düzenini bozan ve büyük yıkımlara yol açan olaylardır.

- Savaş nedeniyle pek çok insan yaşamını kaybetmekte, şehirler zarar görmekte ve toplumlar derin acılar yaşamaktadır. Bu nedenle ülkelerin sorunlarını barışçıl yollarla çözmeye çalışması büyük önem taşır. Toplumların barış, dayanışma ve ortak değerler etrafında kenetlenmesi ülkeler arasında yaşanabilecek muhtemel savaşların engellenmesi için büyük önem taşımaktadır.

Göç, insanların güvenli bir ortamda yaşamak veya ekonomik sorunlardan dolayı daha iyi yaşam koşullarına sahip olmak için yaşadıkları yerden başka bir yere taşınmasıdır.

- Tarih boyunca birçok toplum farklı nedenlerle göç etmek zorunda kalmıştır. Göç eden insanların yeni bir topluma uyum sağlaması ve toplumun da onları anlayışla karşılaması önemlidir. Bu süreçte dayanışma ve karşılıklı anlayış toplumdaki birlik ve beraberliğin korunmasına yardımcı olur.
- 26 Kasım 2025 itibarıyla Türkiye'de yasal olarak bulunan yabancı sayısı 3 milyon 611 bin 218'dir. Bunların büyük bir kısmını geçici koruma altındaki Suriyeliler oluştururken bir bölümünü de uluslararası koruma talebinde

bulunanlar ile çalışma ve ikamet izniyle ülkemizde bulunanlar oluşturmaktadır.

Mülteciler; savaş, çatışma veya baskı nedeniyle ülkelerini terk etmek zorunda kalan insanlardır. Çoğu zaman güvenli bir yaşam kurabilmek için başka ülkelere sığınan insanlar temel ihtiyaçlarını karşılamakta bile zorluk yaşamaktadır.

- Geçmişten günümüze Türkiye, uluslararası krizlerin yaşandığı dönemlerde güvenli bir liman olarak görülmekte ve topraklarına sığınan mültecilere kucak açmaktadır.
- Türkiye bugün de başta iki milyon üstündeki Suriyeli sığınmacılar olmak üzere dünyanın çeşitli yerlerindeki insani krizlerden etkilenecek ülkemize sığınan göçmenlere cömertçe yardım elini uzatmaktadır.
- Türkiye, beş kıtada yürüttüğü insani yardımlar ve kalkınma yardımlarıyla millî gelirine oranlandığında dünyanın en cömert ülkesi ünvanını taşımaktadır.

Küresel iklim krizi, insanların fosil yakıtları yoğun şekilde kullanması, ormanların kesilmesi ve sanayileşmenin artması sonucunda atmosfere fazla miktarda sera gazı salınmasıyla ortaya çıkan bir sorundur.

- Bu da dünyanın birçok bölgesinde sıcaklıkların artması, kuraklık, sel, diğer afetlerin çoğalması gibi sorunlara neden olmaktadır. Bu durum sadece bir ülkeyi değil aslında tüm dünyayı etkileyen önemli bir çevre sorunudur. İklim krizinin etkilerini azaltmak için tüm ülke ve toplumların birlikte hareket etmesi çok önemlidir.

İnsani yardım; afetler, savaşlar, yoksulluk gibi durumlarda insanların temel ihtiyaçlarını karşılamak için yapılan desteklerdir.

- Gıda, sağlık hizmeti, barınma, eğitim gibi yardımlar zor durumda kalan insanların hayatlarını kolaylaştırır. Ülkeler ve yardım kuruluşları bu tür çalışmalarda dayanışma içinde hareket ederek toplumda birlik ve beraberliğin pekişmesine katkıda bulunur.
- Türkiye; gücünü tarihinden ve geleneklerinden alan insani değerleri ile dünyanın farklı bölgelerinde zor durumda kalan insanlara destek olmayı bir sorumluluk olarak görmektedir.
- Bu doğrultuda Gazze, Suriye, Yemen, Arakan ve Afrika'daki birçok ülkede yaşanan insani krizlerde Türkiye bölge insanına en erken

yardım ulaştıran ülkelerden biridir. Bu yardımlar TİKA, AFAD, Türk Kızılay'ı gibi kurumlar aracılığıyla gıda, ilaç, çadır, temiz su, kıyafet ve sağlık hizmetleri şeklinde ihtiyaç sahiplerine ulaştırılmaktadır.

3. ÜLKEMİZİN BÖLGESEL VE KÜRESEL SORUNLARDAKİ ROLÜ VE GÜNCEL ÖRNEKLER

Ülkemizin üstlendiği roller dört ana başlık altında sınıflandırılmakta ve güncel örnekleriyle aşağıda açıklanmaktadır:

A) İnsani Yardım ve Sığınmacı Kabulü

- **Cömert Ülke Ünvanı:** Türkiye, millî gelirine oranla dünyada en fazla insani yardım yapan ülkelerin başında yer almaktadır.
- **Gazze İnsani Yardım Operasyonu:** 2023-2026 yılları arasında Gazze'de yaşanan insani kriz karşısında Türkiye; AFAD, Türk Kızılayı ve MSB koordinasyonunda tonlarca tıbbi malzeme, gıda, çadır ve ambulans taşıyan 'İyilik Gemileri' ve uçaklar sevk etmiş, yüzlerce yaralı ve hastayı tedavi için Türkiye'ye getirmiştir.
- **Afrika ve Asya Su Kuyuları / Sağlık Hizmetleri:** TİKA ve Türk Kızılayı aracılığıyla Somali, Sudan, Yemen ve Arakanlı mültecilerin yaşadığı kamplarda temiz su kuyuları açılmış, sahra hastaneleri kurularak salgın hastalıkların önüne geçilmiştir.

B) Göç Yönetimi ve Toplumsal Uyum

- **Bütüncül Göç Yaklaşımı:** Ülkemiz göç olgusunu yalnızca güvenlik boyutuyla değil; insan hakları, aile bütünlüğü ve toplumsal uyum çerçevesinde yönetmektedir.
- **Uyum ve Eğitim Destekleri:** Ülkemizde bulunan geçici koruma altındaki sığınmacı çocukların millî eğitime entegrasyonu, Türkçe dil eğitimleri ve mesleki kurslar Göç İdaresi Başkanlığı ve MEB iş birliğiyle sürdürülmektedir.
- **Onurlu ve Gönüllü Geri Dönüş Projeleri:** Suriye'nin kuzeyinde oluşturulan güvenli bölgelerde briket evler, okullar ve hastaneler inşa edilerek sığınmacıların kendi topraklarına gönüllü, güvenli ve onurlu bir şekilde dönmesine imkân sağlanmaktadır.

C) Diplomasi, Ara Buluculuk ve Barış Gücü

- **Barış Diplomasisi:** Türkiye, çatışan tarafları aynı masaya getirerek krizlerin diyalogla çözülmesi için girişimci dış politika yürütmektedir.

• Karadeniz Tahıl Koridoru Anlaşması:

Rusya-Ukrayna Savaşı sırasında küresel kıtlık riskini önlemek amacıyla Türkiye ve BM arabuluculuğunda 'İstanbul Tahıl Anlaşması' imzalanmış ve milyonlarca ton tahıl dünya pazarlarına ulaştırılmıştır.

• **Esir Takası ve Barış Görüşmeleri:** Türkiye, Rusya ve Ukrayna arasında üst düzey esir takaslarına ev sahipliği yapmış; Antalya Diplomasi Forumu ve İstanbul buluşmaları ile barışın tesisi için kolaylaştırıcı rol üstlenmiştir.

• **Uluslararası Barış Misyonları:** Türk Silahlı Kuvvetleri; Kosova (KFOR), Lübnan (UNIFIL) ve Somali gibi bölgelerde BM ve NATO barış güçleri bünyesinde bölge huzuruna katkı sağlamaktadır.

D) Çevre ve Küresel İklim Kriziyle Mücadele

• **Küresel Sorumluluk:** Sera gazı emisyonlarının azaltılması, kuraklık ve çölleşmeyle mücadele konusunda Türkiye uluslararası yükümlülüklerini yerine getirmektedir.

• **Sıfır Atık Projesi ve BM Kararı:** Türkiye'nin öncülüğünde başlatılan 'Sıfır Atık' hareketi, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından kabul görmüş ve 30 Mart günü 'Dünya Sıfır Atık Günü' ilan edilmiştir.

• **Paris İklim Anlaşması ve 2053 Net Sıfır:** Türkiye, Paris İklim Anlaşması'nı onaylayarak 2053 yılında 'Net Sıfır Emisyon' hedefini koymuş; güneş ve rüzgâr enerjisi yatırımları ile yeşil dönüşüm hamlesini başlatmıştır.

4. İNSANİ YARDIMLARI YÜRÜTEN BAŞLICA KURUMLARIMIZ

Kurum Adı	Görevi ve Faaliyet Alanı
Türk Kızılayı	Afetlerde ve kriz anlarında beslenme, barınma, kan tedariki ve insani yardım malzemesi ulaştırır.
AFAD (Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı)	Yurt içi ve yurt dışındaki afetlerde arama-kurtarma, geçici barınma ve acil yardım koordinasyonunu sağlar.
TİKA (Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı)	Gelişmekte olan ülkelerde okul, hastane, su kuyusu inşası ve tarihi-kültürel mirasın korunması gibi kalkınma yardımları yapar.
YTB (Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Bşk.)	Yurt dışındaki soydaşlar, akraba topluluklar ve uluslararası öğrencilerle sosyal ve kültürel bağları güçlendirir.

5. BİREYSEL MİSYONUMUZ VE DEĞERLERİMİZ

Bölgesel ve küresel sorunların çözümünde devlet düzeyindeki adımların yanı sıra bireylere de önemli sorumluluklar düşmektedir:

- **Empati:** Kendimizi zor durumda kalan (göçmen, afetzedede, savaş mağduru) insanların yerine koyarak onların yaşadıklarını anlamak.
- **Yardımseverlik ve Dayanışma:** Toplumsal huzurun ve güvenliğin korunması için zor durumda olanlara destek olmak.
- **Farklılıklara Saygı:** Kültürel çeşitlilikleri zenginlik olarak görüp önyargısız yaklaşmak.
- **Çevre Bilinci:** Küresel iklim krizine karşı kaynakları israf etmeden, doğayı koruyarak yaşamak.

Konu Özeti ve Değerlendirme:

Türkiye; askerî ve siyasi gücünün yanı sıra vicdani ve insani değerleriyle bölgesinde bir 'güvenlik ve barış adası' işlevi görür. Dünya barışının korunması, sadece devletlerin değil, empati ve sorumluluk sahibi tüm bireylerin ortak görevidir.